OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Asiantuntijalausunto

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja
Erityisasiantuntija Eerika Majamaa

25.9.2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä (HE 108/2025 vp) eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä (HE 108/2025 vp) eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Oikeusministeriö on 25.3.2025 antanut esitysluonnoksesta työ- ja elinkeinoministeriölle lausunnon. Oikeusministeriön esittämät huomiot ovat liittyneet henkilötietojen suojaan erityisesti siltä osin kuin työnhakijoille ehdotetaan velvollisuutta laatia työnhakuprofiili, joka julkaistaisiin julkisessa tietopalvelussa. Lausunnossa on lisäksi kiinnitetty huomiota tiedonsaantioikeuksia koskevaan sääntelyyn ja työttömyysturvaseuraamusten oikeasuhtaisuuteen. Jatkovalmistelussa esitystä on täydennetty ja täsmennetty ja oikeusministeriön esiin nostamia seikkoja on pääosin huomioitu valmistelussa. Oikeusministeriö pitää perusteltuna nostaa kuitenkin vielä esiin jäljempänä mainittuja huomioita.

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö on valmistelun aikana kiinnittänyt huomiota tarpeeseen täsmentää, missä ehdotetuissa säännöksissä käytettäisiin tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa. Hallituksen esityksissä tulee myös tehdä selkoa henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta kaikkien säännösten osalta, joihin liittyy henkilötietojen käsittelyä.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Oikeusministeriö toteaa, että esityksessä on tehty selkoa kansallisen liikkumavaran käytöstä ja henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta, joskaan ei kaikilta osin säännöskohtaisesti. Esityksen lukua 2.5.1 on jatkovalmistelussa täydennetty maininnalla, että julkisissa työvoimapalveluissa syntyvien tai käsiteltävien henkilötietojen kannalta keskeinen on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan ohella myös saman kohdan e alakohta, jonka perusteella henkilötietojen käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Jatkovalmistelun aikana ei kuitenkaan ole tunnistettu esimerkiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (jäljempänä *järjestämislaki*) 4 lukuun ehdotettuja säännöksiä, joihin liittyvä henkilötietojen käsittely voisi oikeusministeriön käsityksen mukaan perustua e alakohtaan.

Järjestämislain 128 a ja 129 §:ään ehdotetaan sääntelyä, jonka mukaan henkilöasiakas tai työnhakija ei saisi sisällyttää työnhakuprofiiliinsa tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäväksi. Esityksen 129 a §:n 3 momentissa ehdotetaan vastaavaa sääntelyä koskien työvoimaviranomaisen työnhakijasta julkaisemaa työnhakuprofiilia, mutta momentti mahdollistaakin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen julkaisemisen, jos työnhakija on itse julkaissut tiedot tai pyytänyt niiden julkaisua. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot ovat pääosin myös salassa pidettäväksi säädettyjä henkilötietoja, joten oikeusministeriö kiinnittää tältä osin huomiota sääntelyn johdonmukaisuuteen.

Säätämisjärjestysperusteluihin on jatkovalmistelussa täydennetty tekstiä EU:n tekoälysäädöksen soveltamisesta palvelutarpeen arvioinnissa käytettävään työkaluun. Perustelujen mukaan henkilön työllistymistodennäköisyyden arviointiin kehitettävän työkalun arvioidaan kuuluvan tekoälyasetuksen suuririskisiksi määriteltyihin järjestelmiin, koska siinä hyödynnettäisiin profilointia. Oikeusministeriö huomauttaa, ettei perusteluissa ole arvioitu, minkä tekoälyasetuksen liitteessä III tarkoitetun suuririskisen käyttötapauksen alaan kyseinen profilointi kuuluisi.

Muut huomiot

Muistutusvelvollisuudesta luopuminen

Oikeusministeriö on antamassaan lausunnossa tuonut esiin, että muistutuksella, joka esityksessä ehdotetaan poistettavaksi, on sen näkemyksen mukaan työttömän oikeusturvaa edistävä funktio. Esityksen säätämisjärjestystä koskevien perusteluiden mukaan muistutus korvattaisiin säätämällä järjestämislaissa nykyistä tarkemmin työnhakijan informoimisesta häntä koskevista velvollisuuksista. Esitystä on lausuntokierroksen jälkeen täsmennetty siten, että työnhakijaa olisi informoitava myös työnhaun kuluessa työnhaun voimassaolon edellytyksistä (1. lakiehdotuksen 30 §). Valiokunnan on syytä varmistua, että sääntely muodostuu sellaiseksi, että sääntelyn kohteet pystyvät selkeästi ymmärtämään omat velvollisuutensa sekä niiden laiminlyömisen seuraukset.

Asetuksenantovaltuus

Esityksen 5. lakiehdotuksessa säädettäisiin uudesta asetuksenantovaltuudesta (työttömyysturvalain 2 a luvun 9.2 §). Oikeusministeriö on lausunnossaan tuonut esiin perustuslakivaliokunnan käytäntöä, jonka mukaan asetuksenantovaltuuksiin on käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (ks. esim. PeVL 45/2016 vp, s. 4). Edellä mainittua asetuksenantovaltuutta ei ole lausuntokierroksen jälkeen muutettu. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan valtuus jää väljäksi suhteessa sitä koskeviin perussäännöksiin.